

ЗВІТ
за результатами опитування здобувачів вищої освіти та
науково-педагогічних працівників
Національного фармацевтичного університету
«Академічна доброчесність та якість освіти»
за методологію Американських рад у межах проєкту
«Ініціативи академічної доброчесності та якості освіти»

Харків – 2021

Зміст

Вступ	3
Розділ 1. Внутрішньоінституційні норми забезпечення академічної доброчесності та якості освіти: наявність та функціонування	5
Розділ 2. Зворотна комунікація від студентства та викладачів/ок	12
Розділ 3. Оцінювання: наскільки ефективно викладачі/ки комунікують студентству його критерії.....	16
Розділ 4. Навантаження: практики, пов'язані із встановленням та моніторингом дотримання оптимального навчального навантаження студентів та викладачів	19
Розділ 5. Освітня програма: навчання правилам академічної доброчесності, вибірккові дисципліни та відвідуваність занять.....	20
Загальні висновки	23

Вступ

З метою оцінки забезпечення дотримання академічної доброчесності й якості освіти у Національному фармацевтичному університеті та у межах участі у проєкті «Ініціативи академічної доброчесності та якості освіти» 11-17 травня 2021 року було проведено опитування здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників університету за анкетами, наданими Американськими радами.

До участі в опитуванні запрошувались усі науково-педагогічні працівники університету та студенти денної форми навчання факультетів НФаУ: фармацевтичного, медико-фармацевтичних технологій, фармацевтичних технологій та менеджменту.

Опитування проводилось у дистанційній формі із застосуванням Google-форм. Розповсюдження інформації про опитування та посилання на анкету серед викладачів здійснювалося через завідуючих кафедрами, серед студентів – з допомогою деканатів, кураторів, служби виховної роботи. Підготовка опитування та опрацювання результатів здійснювалися соціологом сектору забезпечення якості вищої освіти.

В опитуванні взяли участі 397 студентів (26,5% від генеральної сукупності, N=1460), з них: жінок – 88,2%, чоловіків – 11,8%.

Параметр вибірки	%
Курс	
1 курс	26,5
2 курс	24,6
3 курс	29,3
4 курс	14,2
5 курс	2
6 курс	0
1 курс магістратури	3,4
2 курс магістратури	0
Факультет	
Фармацевтичний	46,6
Фармацевтичних технологій та менеджменту	16,5
Медико-фармацевтичних технологій	36,9

Спеціальність	
011 Освітні, педагогічні науки	2,1
051 Економіка	3,4
073 Менеджмент	1,8
075 Маркетинг	1,0
162 Біотехнології та біоінженерія	3,4
211 Ветеринарна медицина	1,3
224 Технології медичної діагностики та лікування	11,9
226 Фармація, промислова фармація	68,7
227 Фізична терапія, ерготерапія	4,7
281 Публічне управління та адміністрування	1,8

Опитано 236 науково-педагогічних працівників (52,4% від генеральної сукупності, N=450) усіх кафедр, що підпорядковані безпосередньо університету, серед них: жінок – 83,5%, чоловіків – 16,5%; до 35 років – 12,7%, 35-45 років – 33,5%, 45-55 років – 30,5%, 55-60 років – 13,1, більше 60 років – 10,2%.

Галузі знань, до яких належать дисципліни, що викладаються респондентами

Галузь знань	%
Освіта/Педагогіка	9,7
Культура і мистецтво	0,4
Гуманітарні науки	11,4
Соціальні та поведінкові науки	3,8
Журналістика	0,4
Управління та адміністрування	5,1
Право	1,3
Біологія	7,2
Природничі науки	13,6
Математика та статистика	1,3
Інформаційні технології	2,5
Хімічна та біоінженерія	6,8
Електроніка та телекомунікації	0,4
Виробництво та технології	2,1
Архітектура та будівництво	0,4
Ветеринарна медицина	3
Охорона здоров'я	56,8
Соціальна робота	0,4
Сфера обслуговування	0,4
Публічне управління та адміністрування	2,5

Розділ 1. Внутрішньоінституційні норми забезпечення академічної доброчесності та якості освіти: наявність та функціонування

Відповідно до «Стандартів і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» та рекомендації Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти у НФАУ запроваджено внутрішню систему забезпечення якості освіти, яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів;
- забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів вищої освіти, за кожною освітньою програмою;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- інших процедур і заходів.

У 2019 році створено сектор забезпечення якості вищої освіти як структурний підрозділ Науково-методичної лабораторії з питань фармацевтичної освіти МОЗ України. Діяльність сектору забезпечення якості

вищої освіти спрямована на впровадження в НФаУ системи забезпечення якості освітніх послуг.

Головні засади забезпечення якості вищої освіти у НФаУ затверджені у «Положенні про забезпечення якості вищої освіти у НФаУ (ПОЛ А2.2-25-153 від 15.06.2017).

Забезпечення академічної доброчесності у НФаУ здійснюється відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Національного фармацевтичного університету» (затв. 30.08.2019) і «Положення про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у Національному фармацевтичному університеті» (ПОЛ А2.8-47-101 від 23.09.2020).

«Кодекс академічної доброчесності Національного фармацевтичного університету» встановлює загальні засади, цінності, принципи та норми академічної доброчесності, правила поведінки здобувачів вищої освіти, наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників НФаУ, якими вони повинні керуватися під час навчання, проведення наукової (творчої), науково-педагогічної, педагогічної діяльності, виконання покладених на них завдань та обов'язків, а також визначає політику і процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності в НФаУ та види відповідальності за порушення академічної доброчесності.

«Положення про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у Національному фармацевтичному університеті» розроблено з метою виявлення і запобігання випадків плагіату в усіх видах наукових та навчально-методичних праць серед науково-педагогічних працівників НФаУ, докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня кандидата (PhD) та доктора наук, магістрантів, студентів усіх форм навчання.

Положення визначає порядок створення та роботи колегіальних органів, діяльність яких направлена на попередження та виявлення випадків плагіату в усіх видах наукових та навчально-методичних праць (видань), процедуру проведення перевірки робіт для виявлення плагіату та загальний

порядок забезпечення самостійності виконання письмових робіт у НФаУ щодо запобігання плагіату.

З метою моніторингу дотримання членами колективу моральних та правових норм «Кодексу академічної доброчесності» в НФаУ наказом ректора НФаУ за поданням проректора з науково-педагогічної роботи (інноваційної та науково-дослідної) створюється Комісія з питань академічної доброчесності.

З метою розгляду апеляційних заяв науково-педагогічних працівників та здобувачів усіх освітньо-наукових рівнів НФаУ щодо виявленого академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, текстових запозичень, фальсифікації та ін.) в освітньому процесі та науковій діяльності наукових, науково-педагогічних працівників і здобувачів вищою освіти у НФаУ створено Апеляційну комісію з академічної доброчесності.

У НФаУ діють процедури застосування санкцій за порушення норм поведінки відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (№1556-VII від 01.07.2014).

Напрямок роботи з забезпечення дотримання академічної доброчесності в університеті координує проректор з науково-педагогічної роботи (інноваційної та науково-дослідної). Окремі фінансові ресурси на впровадження забезпечення академічної доброчесності не виділялись.

В вищезазначених положеннях та нормативних документах затверджено такі норми:

1. Правила академічної доброчесності затверджені на офіційному рівні, зокрема:

- норми поведінки, яких повинні дотримуватися студент/ки та викладач/ки під час освітнього процесу;
- процедури виявлення випадків порушення норм поведінки;
- перелік санкцій за порушення норм поведінки;
- процедура апеляції щодо рішення про порушення норм.

Існує практика ознайомлення студентів/ок та викладачів/ок із затвердженими нормами:

- норми розміщені на сайті;
- відбувається ознайомлення 1 курсу на публічних заходах.

2. Відбувається обговорення проблем якості освіти та академічної доброчесності, в разі їх виявлення, зокрема

- є регулярні засідання спеціального дорадчого органу – комісії з академічної доброчесності;
- на регулярних засіданнях Вченої ради (факультетів), Центральної методичної ради, Ради молодих науковців;
- у разі надходження звернень.

3. До обговорення проблем якості освіти та академічної доброчесності залучаються:

- представники адміністрації;
- декани факультетів;
- викладачі;
- представники студентського самоврядування (Студентський парламент, Рада молодих вчених, Студентське наукове товариство);
- студенти.

4. Існує обов'язкова перевірка на плагіат кваліфікаційних робіт, дисертацій, наукових статей.

Функціонування норм на практиці:

Опитування студентства	Опитування викладачів
Ознайомленість студентів та викладачів з нормами:	
5. Як часто протягом цього семестру Ви обговорювали з викладачами такі питання? <i>Вимоги до письмових робіт на курсі:</i> дуже часто – 13,4%, часто – 42,5%, рідко – 24,9%, рідко – 13,4%, важко відповісти – 5,9%. <i>Етика та академічна доброчесність:</i> дуже часто – 8,7%, часто – 29,9%, рідко – 35,5%, рідко – 19,8%, важко відповісти – 6,1%. <i>Плагіат, списування та інші порушення:</i> дуже часто – 8,9%, часто – 31,6%, рідко – 34,1%, рідко – 18,2%, важко відповісти – 7,3%. <i>Правила цитування запозичених текстів та посилання на використану літературу:</i> дуже часто – 12,8%, часто – 35,5%, рідко – 27,9%, рідко – 15,6%, важко відповісти – 8,1%. <i>Санкції за плагіат, списування та інші порушення:</i> дуже часто – 8,9%, часто – 26,5%, рідко – 31,8%, рідко – 24,3%, важко відповісти – 8,4%.	19. Вкажіть, будь ласка, наскільки твердження відповідають чи не відповідають Вашому досвідові? <i>Я розумію свою роль та функції у механізмах протидії академічній недоброчесності:</i> абсолютно відповідає – 70,5%, скоріше відповідає – 24,8%, скоріше не відповідає – 2,1%, абсолютно не відповідає – 0,9%; важко сказати – 1,7%. <i>Я знаю, які санкції накладати на студентів, якщо вони порушили правила академічної доброчесності</i> абсолютно відповідає – 45,7%, скоріше відповідає – 35%, скоріше не відповідає – 11,5%, абсолютно не відповідає – 2,1%; важко сказати – 5,6%. <i>Усі викладачі університету дотримуються єдиної процедури, якщо виявили порушення академічної доброчесності</i> абсолютно відповідає – 44,9%, скоріше відповідає – 34,6%, скоріше не відповідає – 8,5%, абсолютно не відповідає – 3,8%; важко сказати – 8,1%. 26. Чи доводилося Вам брати участь у заходах, на яких роз'яснювали викладачам норми законодавства, рекомендацій МОН, політики закладу щодо академічної доброчесності в навчальному процесі? Так – 68%, ні – 25,1%, важко сказати – 6,9%.
Загальний висновок: Зі студентами часто обговорюються питання вимог до письмових робіт, правила цитування та посилання на використану літературу, скоріше рідше підіймаються питання про етику та академічну доброчесність, плагіат, списування, інші порушення та передбачені санкції за них. Більшість викладачів володіють інформацією щодо норм законодавства, рекомендацій МОН, політики НФаУ щодо академічної доброчесності в освітньому процесі. Викладачі розуміють свою роль та функції у механізмах протидії академічній доброчесності, знають які санкції накладаються за її порушення та дотримується єдиної процедури, якщо виявили порушення академічної доброчесності.	

Реалізація норм АДЧ:

- **Застосування санкцій**

6. Що, зазвичай, роблять викладачі, якщо ....?

Студент/-ка допомагає іншому студенту/-ці під час екзамену: усне зауваження – 49,2%, знижують бали – 17%, анулюють роботу – 15,4%, ігнорують – 1,7%, важко сказати – 16,5%.

Студент/-ка здав чужу письмову роботу від свого імені: усне зауваження – 4,5%, знижують бали – 8,1%, анулюють роботу – 59,8%, ігнорують – 0%, важко сказати – 25,7%.

Студент/-ка списує в іншого студента/-ки під час екзамену: усне зауваження – 21,2%, знижують бали – 21,5%, анулюють роботу – 32,1%, ігнорують – 0%, важко сказати – 22,6%.

Студент/-ка списує в іншого студента/-ки під час письмової роботи: усне зауваження – 34,4%, знижують бали – 26,3%, анулюють роботу – 18,4%, ігнорують – 0%, важко сказати – 18,4%.

У дипломній роботі студента/-ки виявлений плагіат: усне зауваження – 3,9%, знижують бали – 12,6%, анулюють роботу – 37,7%, ігнорують – 0%, важко сказати – 43,9%.

- **Виявлення академічної недоброчесності**

21. Чи маєте Ви доступ до програмного забезпечення з виявлення плагіату?

Так, ЗВО дає доступ до такого забезпечення – 20,3%

Так, користуюся програмним забезпеченням у вільному доступі в інтернеті – 35,9%

Так, передплачую самостійно – 2,2%

Ні – 12,6%

Здійснення перевірки на плагіат проводиться централізовано спеціальним підрозділом в університеті або відповідальним працівником на кафедрі чи факультеті – 66,1%

22. Як часто Ви використовуєте програмне забезпечення для виявлення плагіату у студентських роботах?

Не було потреби - ніколи не було підозри на плагіат – 16,2%

Час від часу, коли маю підозру – 31,3%

Використовую, але тільки для курсових та дипломних – 39,9%

Використовую завжди для всіх студентських письмових робіт – 11,1%

Інше («програма дисципліни не передбачає завдань, які можуть потребувати перевірки на плагіат») – 1,5%

- **Терпимість до плагіату**

23. Вкажіть, в яких випадках Ви можете заплющити очі на плагіат?

Якщо студент/ка має надмірне навчальне навантаження – 2,2%

Якщо студент/ка не знав/ла про наслідки та санкції за плагіат – 2,6%

Якщо студент/ка не розуміє, що таке плагіат – 5,2%

Якщо студент/ка має синдром відмінника і понад усе хотів/ла отримати високу оцінку – 0,9%

Якщо студент/ка заявляє про надмірну складність завдання/не зміг (не змогла) його зрозуміти – 4,3%

Якщо більшість студентів вдається до плагіату – 1,3%

	Якщо обсяг плагіату був незначний – 51,5% У жодному випадку – 41,6% Інше («якщо фахова експертиза свідчить, що цей «плагіат» фактично не є плагіатом», «якщо студент переробить») – 1,1% • Застосування санкцій 20. Що Ви робите, якщо вважаєте, що студент/-ка порушив/-ла правила академічної доброчесності на екзамені або в письмовій роботі? Нічого – 2,2% Знижую оцінку – 24,7% Не зараховую роботу – 43,3% Я повідомляю декана – 5,2% Я дотримуюсь процедур, які діють в нашому закладі – 56,7% Я не дотримуюсь процедур, бо вони занадто забюрократизовані – 1,7% Нічого, бо такого ніколи не траплялось – 8,2% У нас немає чітких процедур – 6,1% Я не знаю, що робити – 0,4% Важко відповісти – 3,5% Інше («проводжу усну співбесіду», «повідомляю завідувачу кафедри») – 0,9% 28. Якщо студент/-ка скопіював/-ла одне речення з іншого джерела та використав/-ла у своїй роботі, за яких умов Ви НЕ вважатимете це плагіатом? Якщо кілька слів змінено, навіть якщо немає посилання – 13,4% Якщо це речення взято з іншої власної роботи, навіть якщо немає посилання – 15,6% Якщо це речення взято в лапки та є згадка автора та сторінки праці-джерела – 80,1% Якщо це лише одне речення, то цього недостатньо щоб вважатись плагіатом – 19,9%
Загальний висновок: При здійсненні студентом порушення академічної доброчесності викладачі дотримуються процедур, прийнятих у НФаУ. До порушника застосовують санкції: студент списує або допомагає іншому студенту під час екзамену – викладач робить усне зауваження, за списування може бути знижена оцінка, письмову або дипломну роботу студента анулюють, якщо була подана чужа робота, вона була списана або	

якщо виявлено плагіат.

Викладачі мають доступ до програмного забезпечення з виявлення плагіату, в цілому здійснення перевірки на плагіат проводиться централізовано спеціальним підрозділом в університеті або відповідальним працівником на кафедрі чи факультеті. В більшості випадків викладачі перевіряють студентські дипломні роботи, в інших випадках – якщо виникла підозра плагіату. Викладачі вважають неприйнятним плагіат, але, якщо його обсяг був незначний, можуть не застосовувати санкцій. На думку викладачів використання матеріалів з іншого джерела не є плагіатом тільки за умови правильного цитування.

Розділ 2. Зворотна комунікація від студентства та викладачів/ок

У НФаУ моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм здійснюється відповідно до «Положення про забезпечення якості вищої освіти у НФаУ», що передбачає у тому числі проведення соціологічних досліджень щодо визначення якості освітнього середовища, організації освітнього процесу, якості освітніх програм, рівня задоволеності навчанням тощо. Моніторинг думки стейкхолдерів освітніх програм у НФаУ здійснюються сектором забезпечення якості вищої освіти.

Опитування студентів щодо рівня задоволеності якістю викладання дисциплін проводяться напередодні сесії (за всіма дисциплінами, що вивчалися у семестрі). Опитування студентів щодо якості освітніх програм проводяться раз на декілька років. На момент даного дослідження система опитувань за даними напрямками не була впроваджена за всіма освітніми програмами університету.

Моніторинг думки науково-педагогічних працівників щодо якості освітніх програм та їх змісту проводиться щорічно та може відбуватися у формі опитувань, в межах роботи профільних комісій, спеціалізованих робочих груп, засідань кафедр.

Процедура подачі скарг від студентів щодо незадоволеності організацією освітнього процесу передбачає також звернення через поштову скриньку «Скринька довіри», телефону лінію «Телефон довіри», офіційну електронну пошту університету та електронний ресурс «Блог Ректора».

Санкції за порушення принципів академічної доброчесності здобувачами освіти та науково-педагогічними працівниками передбачені у «Кодексі академічної доброчесності НФаУ» «Положення про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ», «Антикорупційній програмі НФаУ» (затв. 04.06.2015).

У НФаУ затверджено норми:

1. Існує загальноуніверситетська практика анкетування студентства щодо пройдених ними дисциплін, що містить, зокрема, такі питання:

– Ознайомлення зі змістом, очікуваними результатами навчання, порядком та критеріями оцінювання.

– Рівень задоволеності організацією освітнього процесу за дисципліною:

- формами і методами навчання;
- обсягом часу, що виділяється на вивчення дисципліни;
- визначенням часу на засвоєння дисципліни (семестр, рік навчання);
- змістом та структуруванням навчального матеріалу дисципліни;
- формами контролю знань;
- вчасністю та доступністю інформації про форми контролю знань та критерії оцінювання;
- об'єктивністю оцінювання контрольних заходів;
- зрозумілістю процедур повторного проходження контрольних заходів;
- забезпеченістю навчально-методичними матеріалами (підручники, посібники, роздаткові матеріали тощо);
- забезпеченістю технічним обладнанням, що необхідне для вивчення дисципліни;
- організацією дистанційного навчання у період карантину;
- Рівень задоволеності якістю викладання дисципліни загалом.
- Задоволеність рівнем знань, навичок та вмінь, отриманих під час вивчення дисципліни.

– Оцінка студентів рівня професіоналізму викладача дисципліни за такими параметрами:

- зрозумілість і доступність викладання матеріалу;
- високий рівень володіння фундаментальними знаннями і останніми досягненнями в сфері дисципліни;
- вміння викликати і підтримувати інтерес до дисципліни;
- підтримка вміння самостійно вчитися і водночас забезпечення супроводу студента;
- вміння застосовувати інноваційні методи викладання, дистанційні технології навчання;
- доброзичливість і тактовність зі студентами.

2. Існує практика опитування студентів і науково-педагогічних працівників щодо:

- якості освітніх програм та освітнього середовища університету;
- дотримання академічної доброчесності студентами;
- дотримання академічної доброчесності викладачами.

3. Результати студентських опитувань можуть бути використані наступним чином:

- надаються рекомендації викладачу для покращення навчальних курсів у разі виявлених проблем;
- надаються рекомендації щодо залучення колег для вдосконалення методик чи змісту курсу;
- відбувається обговорення проблем;
- вносяться зміни в програму курсу;
- вносяться зміни в освітню програму.

4. Існує процедура звернень для студентів у випадках, коли вони незадоволені освітнім процесом, викладачів у випадках порушення академічної доброчесності.

Опитування студентства	Опитування викладачів
Моніторинг задоволеності освітнім процесом:	
14. Чи проводять у вашому ЗВО опитування щодо рівня задоволеності пройденою навчальною дисципліною? Так, після кожної пройденої дисципліни – 9,2% Так, після деяких пройдених дисциплін – 39,6% Не знаю – 31,3% Ні – 19,9% 15. Чи проводять у вашому ЗВО опитування щодо задоволеності змістом освітніх програм? Так, щорічно – 17% Так, серед випускників перед завершенням освітньої програми – 6,5% Не знаю – 34,4% Ні – 30,7% Інше («так, проводяться раз на декілька років») – 11,4%	14. Чи проводяться у Вашому ЗВО опитування щодо якості освітніх програм? Так, щорічно – 71,4% Так, раз на декілька років – 17,9% Ні – 10,7% 15. Чи вносять у освітні програми зміни за результатами опитувань щодо якості освітніх програм? Так – 80,8% Ні – 10,1% Важко відповісти – 10,1% 16. Хто бере участь у обговореннях і прийнятті рішень щодо внесення змін в освітні програми? Представники адміністрації – 58,4% Декан факультету/інституту – 48,1% Гарант освітньої програми – 67,5% Викладач – 63,6% Представники студентського самоврядування – 21,6% Студенти – 18,2% Важко відповісти – 5,2% Інше («стейкхолдери», «фокус-група», «професіонали-практики з обраного профілю», «роботодавці, випускники») – 1,7%
Процедури звернень студентства та викладачів/ок:	
23. Чи доводилося Вам за весь період навчання скласти скаргу викладачеві/адміністрації у зв'язку з незадоволеністю освітнім процесом? Так – 8,3%, ні – 91,7% 24. Оцініть наскільки, на вашу думку, дієвим є механізм подачі скарги щодо незадоволеності освітнім процесом у вашому університеті (на шкалі від 1 до 5, де 1 - зовсім недієвий, 5 - дуже дієвий): середнє – 2,84.	19. Вкажіть, будь ласка, наскільки твердження відповідають чи не відповідають Вашому досвідові? <i>Я знаю, куди повідомляти, якщо вважаю, що студент порушив правила академічної доброчесності:</i> абсолютно відповідає – 53,8%, скоріше відповідає – 30,3%, скоріше не відповідає – 9%, абсолютно не відповідає – 3%, важко сказати – 3,8%
Загальний висновок: Близько половини опитаних студентів брали участь в опитуваннях щодо	

задоволеності пройденою дисципліною, трохи більше третини брали участь в опитуваннях щодо задоволеності змістом освітніх програм.

Більшість викладачів проходять опитування щодо якості освітніх програм щорічно, в інших випадках – раз на декілька років. За результатами цих опитувань у освітні програми вносяться зміни. В першу чергу у обговореннях і прийнятті рішень щодо внесення змін в освітні програми беруть участь гарант освітньої програми, викладачі представники адміністрації, декан факультету. Також до обговорення залучаються представники студентського самоврядування, студенти, роботодавці, фахівці за профілем програми.

Переважає кількість опитаних студентів не має досвіду складання скаргу викладачеві/адміністрації у зв'язку з незадоволеністю освітнім процесом. В цілому студенти оцінюють механізм подачі скарги як частково дієвий, частково ні.

Викладачі володіють інформацією про процедуру повідомлення про порушення академічної доброчесності студентом.

Розділ 3. Оцінювання: наскільки ефективно викладачі/ки комунікують студентству його критерії

Організація поточного, модульного, семестрового, підсумкового та екзаменаційного контролю знань здобувачів вищої освіти НФаУ унормована «Положенням про порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти НФаУ» (ПОЛ А2.2-25-031 від 24.10.2018). Викладачі ознайомлюють студентів з вимогами та критеріями оцінювання студентських робіт на початку курсу дисципліни. Також вимоги та критерії оцінювання подано у силабусах навчальних дисциплін, розміщено на сайті дистанційних технологій навчання НФаУ. За потреби викладачі нагадують таку інформацію протягом вивчення курсу дисципліни, напередодні контрольних заходів, на прохання студента.

Опитування студентства	Опитування викладачів
Прозорість оцінювання робіт студентів:	
• зрозумілість критеріїв 17. Оцініть наскільки зрозумілими є критерії оцінювання письмових робіт на дисциплінах (на шкалі від 1 до 5, де 1 – взагалі незрозумілі, 5 – абсолютно зрозумілі): середнє – 3,7. • необхідність звертатися з проханням про надання критеріїв 18. Чи доводилося Вам звертатися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпне їх пояснення? Так, отримав/-ла вичерпну відповідь – 55%. Так, але пояснення критеріїв не отримав/-ла – 12,8%. Ні – 32,1%. 19. Чому не доводилося звертатися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпне їх пояснення? Не було потреби, все було зрозуміло – 93% Було складно зв'язатись з викладачем/-кою – 1,7% Викладач/-ка неохоче йшов на комунікацію – 4,3% Не довіряв/-ла об'єктивності викладача/-ки – 1,7% Сумнівався/-лася у компетентності викладача/-ки – 5,2% • надання відгуків на студентські роботи 20. Чи доводилося Вам звертатися до викладачів з проханням надати відгук на Вашу роботу? Так, отримав/-ла вичерпну відповідь – 52,8% Так, але відгуку не отримав/-ла – 8,1% Ні – 39,1% 21. Чому Вам не доводилося звертатися до викладачів з проханням надати відгук на Вашу роботу?	• ознайомлення студентів із критеріями оцінювання та їх пояснення 13. Чи Ви ознайомлюєте студентів на початку курсу з загальними критеріями оцінювання дисципліни? Так, ознайомлюю усно – 84,6% Так, це прописано у силабусі – 77,8% Надаю інформацію на прохання студентів – 37,2% Ні – 1,3% Інше («прописано у робочій програмі» «прописано на сайті дистанційних технологій навчання НФаУ») – 1,7% • надання відгуків на студентські роботи 9. Чи пояснюєте Ви студентам критерії оцінювання? Так, проговорюємо на початку курсу – 85,6% Так, якщо просять пояснити – 21,6% Ні, бо це прописано в силабусі – 3,4% Ні, і критерії не прописані в навчальній програмі/силабусі – 1,3% Важко відповісти – 1,3% Інше («нагадую перед кожним контрольним заходом») – 0,9% • зрозумілість критеріїв 4. Наскільки ці тези відповідають Вашому підходу до викладання? <i>Я завжди пояснюю, щоб студенти мали чіткі і зрозумілі критерії оцінювання робіт:</i> абсолютно відповідає – 79,5%, скоріше відповідає – 17,9%, скоріше не відповідає – 1,7%, абсолютно не відповідає – 0,4%; важко сказати – 0,4% • надання відгуків на студентські роботи 7. Чи надаєте Ви відгук на роботи студентів? Так, на кожен роботу – 40,7% Так, на більшість – 42,8% Так, але рідко – 7,2% Ні, не надаю, - тільки, якщо просять

Викладач/-ка завжди дає відгук з власної ініціативи – 63,6% Було складно зв'язатись з викладачем/-кою – 6,4% Викладач/-ка неохоче йшов на комунікацію – 5,7% Сумнівався/-лася у компетентності викладача/-ки – 5% Мені не цікавий відгук викладача/-ки – 23,6% Інше («не було такої потреби») – 3,6% 22. Наскільки поширеною є можливість отримати додаткові бали за виконання додаткових завдань в межах курсу? Дуже поширена – 18,2% Скоріше поширена – 56,4% Скоріше відсутня – 11,8% Відсутня – 7,4% Важко відповісти – 6,2%	6,4% Важко відповісти – 2,1% Інше – 0,8% 8. Поясніть, чому саме Ви не надасте відгук? Мені бракує часу для цього – 39,2% Мені за це не платять зарплату – 3,8% Вважаю недоцільним – 7,6% Не спадало на думку це робити – 1,3% Студенти не звертаються – 35,4% Важко відповісти – 6,3% Інше – 6,3%
Загальний висновок: Викладачі ознайомлюють студентів з загальними критеріями оцінювання дисципліни на початку курсу в усній формі, розміщують інформацію у силабусах, на сайті дистанційних технологій навчання НФаУ, додатково надають інформацію на прохання студентів. Критерії оцінювання письмових робіт на дисциплінах є зрозумілими для більшості студентів. При появі необхідності звернутися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпне їх пояснення найчастіше студенти отримують вичерпні відповіді. Якщо студент звертається до викладачів з проханням надати відгук на його роботу, то отримує вичерпну відповідь. Але більшість студентів не має потреби у такому зверненні, тому що викладач дає відгук з власної ініціативи. Викладач може не надавати відгук (до звернення студента) через браку часу, тому, що студенти не звертаються, або вважають, що студентам це не потрібно. Розповсюджена практика можливості отримати додаткові бали за виконання додаткових завдань в межах курсу дисципліни.	

Розділ 4. Навантаження: практики, пов'язані із встановленням та моніторингом дотримання оптимального навчального навантаження студентів та викладачів

Процедури планування, організації та проведення освітнього процесу в НФаУ визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу в НФаУ» (ПОЛ А.1.1-26-018 від 25.02.2019).

У НФаУ існує нормування (верхня та нижня межа) навантаження студентів за такими параметрами:

- кількість курсів (кредитів);
- кількість пар на тиждень;
- обсяг кваліфікаційних письмових робіт;
- обсяг самостійної роботи студента.

Функціонування норм на практиці

Опитування студентства	Опитування викладачів
Рівень завантаженості:	
13. Оцініть наскільки добре Вам вдається планувати свій час для навчання (на шкалі від 1 до 5, де 1-зовсім погано, 5 - дуже добре): середнє – 2,93 25. Як Ви оцінюєте власне навчальне навантаження впродовж цього семестру? Вкрай надмірне – 24,6% Скоріше надмірне – 39,7% Помірне – 30,7% Скоріше мізерне – 0,8% Мізерне – 0,8% Важко відповісти – 3,4% 26. Який відсоток занять цього семестру ви відвідали (загалом онлайн та в аудиторіях)? 0%-25% – 3,9% 25%-50% – 4,7% 50%-75% – 9,2% 75%-100% – 82,2%	25. Як Ви загалом оцінюєте навчальне навантаження студентів у вашому закладі? Вкрай надмірне – 2,2% Скоріше надмірне – 33,8% Помірне – 57,1% Скоріше мізерне – 1,7% Вкрай мізерне – 1,7% Важко відповісти – 3,5% 27. Як Ви загалом оцінюєте власну завантаженість? Вкрай надмірна – 28,6% Скоріше надмірна – 47,2% Помірна – 21,6% Скоріше мізерна – 0% Вкрай мізерна – 0,4% Важко відповісти – 2,2%

27. Чи поєднуєте Ви навчання з роботою? Так, працюю з частковою зайнятістю – 19,3% Так, працюю з повною зайнятістю – 11,7% Зараз не працюю, але працював/-ла раніше – 18,2% Ні, не працюю і не працював/-ла раніше – 48,6% Інше («не маю можливості через значне навчальне навантаження») – 2,2%	
Загальний висновок: Для студентів планування свого часу для навчання може викликати труднощі. Власне навчальне навантаження оцінюють як скоріше надмірне, хоча викладачі вважають навантаження студентів помірним. Викладачі власну завантаженість оцінюють як скоріше надмірну. У цьому семестрі студенти відвідали 75%-100% занять. Більшість студентів не поєднує навчання з роботою, проте близько третини навчається і працює з частковою або повною зайнятістю.	

Розділ 5. Освітня програма: навчання правилам академічної доброчесності, вибіркові дисципліни та відвідуваність занять

У НФаУ постійно проводяться бесіди зі здобувачами вищої освіти про попередження текстових запозичень. Зі здобувачами вищої освіти НФаУ проводяться семінари з метою запобігання (недопущення) випадків використання академічного плагіату.

Для здобувачів вищої освіти за ОНП Фармація введено нормативну дисципліну «Академічна доброчесність».

Для студентів дисципліна «Академічна доброчесність» є вибірковою дисципліною для окремих факультетів, окремі теми викладаються в межах інших курсів в усьому університеті.

Студенти можуть обирати будь-які курси з усього університету (або принаймні свого факультету) як вибіркові дисципліни. Вибіркові дисципліни кожен студент обирає особисто (або принаймні більшістю голосів студентської групи).

Про зміст вибіркового курсу можна дізнатися ще до запису з презентацій курсів або публікацій про них на офіційному сайті університету.

Функціонування норм на практиці

Опитування студентства	Опитування викладачів
Курс з академічного письма	
7. Чи доводилося Вам слухати курс (окремі теми) з академічного письма/академічної доброчесності? Так – 25,1%, ні – 74,9% 8. На якому році навчання Ви слухали курс (окремі теми) з академічного письма/академічної доброчесності? 1 курс – 32,4% 2 курс – 25,7% 3 курс – 19,6% 4 курс – 7,4% 5 курс – 0% 6 курс – 0% 1 курс магістратури – 12,8% 2 курс магістратури – 2%	
Доступ до силабусів	
9. Чи маєте Ви доступ до силабусів (тематичних планів курсів)? Так, можу завантажити онлайн – 73,5% Так, викладач/-ка надсилає на e-mail – 12,6% Так, викладач/-ка надає його на прохання – 20,4% Так, його надсилає кафедра – 5,9% Не було силабусу – 17,6% Інше («так, але не з усіх дисциплін», «не завжди є можливість завантажити онлайн») – 0,9%	17. Як саме студенти отримують силабус Вашого курсу? Можуть його завантажити онлайн – 93,1% Я розсилаю їм на електронну пошту (групову/старості) – 5,6% До мене звертаються, і я надаю – 16,5% Кафедра розсилає – 4,3% Важко відповісти – 3,5% Інше («на сайті кафедри», на сайті дистанційних технологій навчання НФаУ») – 3%
Вибіркові дисципліни	
12. Як Ви обираєте вибіркові навчальні дисципліни? Обираю самостійно – 25,7% Обираємо групою – 46,2% За нас обирає кафедра – 16,2% Взагалі не маю такої можливості – 9,2% Інше – 2,7%	

Загальний висновок:

Близько чверті студентів пройшли курс з академічного письма/академічної доброчесності на перших курсах навчання або в період навчання в магістратурі.

Студенти мають доступ до силабусів: мають можливість завантажити їх онлайн, отримати через e-mail або від викладача.

Студенти обирають вибіркові дисципліни групою або самостійно, проте в окремих випадках можливість вибору реалізується не в повній мірі.

Загальні висновки

Студенти і викладачі НФаУ ознайомлені з затвердженими в НФаУ нормами і правилами академічної доброчесності. Найчастіше зі студентами обговорюються аспекти щодо запобігання академічного плагіату. Необхідним є посилення поширення інформації серед студентів щодо інших порушень академічної доброчесності: списування, надавання неправдивої інформації, корупція, порушення етики та інші. Заходами з реалізації цього напряму можуть бути проведення семінарів, бесід зі студентами, введення курсу «Академічної доброчесності» для студентів усіх освітніх програм.

В університеті налагоджена реалізація норм академічної доброчесності: при здійсненні порушень студентом або викладачами до порушника застосовуються санкції за процедурами, прийнятими у НФаУ, виконуються заходи щодо запобігання академічному плагіату. Викладачі розуміють свою роль та функції у механізмах протидії академічній доброчесності, знають які санкції накладаються за її порушення та дотримується єдиної процедури, якщо виявили порушення академічної доброчесності.

Викладачі НФаУ в повній мірі залучені до оцінки якості і змісту освітніх програм. Також до обговорення залучаються представники студентського самоврядування, студенти, роботодавці, фахівці за профілем програми. В цілому залучення студентів відбувається поступово: за окремими освітніми програмами (в першу чергу за програмами, що готуються до акредитації) розроблено систему моніторингу задоволеності рівнем якості викладання пройдених дисциплін, оцінка студентами якості освітніх програм. В подальшому заплановано проведення моніторингу думки студентів за всіма освітніми програмами. Необхідним є додаткове інформування студентів щодо можливостей і процедур подання скарг щодо незадоволеності організацією освітнього процесу.

В НФаУ студенти мають можливість обирати вибіркові дисципліни, але потребує уваги забезпечення вибору для всіх студентів з урахуванням їхніх потреб.

Система інформування студентів щодо порядку і критеріїв оцінювання результатів навчання студентів є ефективною: критерії оцінювання є зрозумілими для студентів, студенти мають доступ до такої інформації, викладачі своєчасно надають відгук щодо роботи студента, при необхідності отримати роз'яснення щодо критеріїв оцінювання або отримати відгук щодо власної роботи студент може звернутися до викладача.

Студенти мають доступ до силабусів: мають можливість завантажити їх онлайн на, отримати через e-mail або від викладача. Необхідно продовжувати моніторинг своєчасного розміщення силабусів на сайті дистанційних технологій навчання НФаУ.

Оскільки для студентів планування свого часу для навчання може викликати труднощі та власне навчальне навантаження вони оцінюють як скоріше надмірне, в той час як викладачі вважають його помірним, необхідним є впровадження додаткових заходів щодо розвитку у студентів компетентностей самоорганізації, самодисципліни, планування часу.

Проблема навчального навантаження студентів і завантаженості викладачів потребує додаткового дослідження.

У подальшому необхідно провести аналіз забезпечення академічної доброчесності та якості за окремими освітніми програмами, що реалізуються в НФаУ, провести моніторинг після впровадження змін.

Учасники проєкту:

Проректор з науково-педагогічної роботи

/підписано/

Інна ВЛАДИМИРОВА

Помічник ректора з виховної роботи, якості та сертифікації

/підписано/

Ольга НАЗАРКО

Виконавець:

Ксенія Домбровська

провідний соціолог Науково-методичної лабораторії з питань фармацевтичної освіти МОЗ України